

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.3.39>

PROCESY INTEGRACYJNE I ICH WPŁYW NA KSZTAŁTOWANIE STRUKTURY METODYKI ROZWIĄZYWANIA PRZESTĘPSTW

Valerii Pcholkin

doktor nauk prawnych, profesor,

profesor Katedry Postępowania Karnego, Kryminalistyki i Ekspertologii

Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Charków, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-3379-5036

Pcholkin@gmail.com

Olena Fedesova

kandydat nauk prawnych, starszy pracownik naukowy,

główny pracownik naukowy Laboratorium Naukowo-Badawczego ds. Przeciwdziałania Przystępności

Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Charków, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-5577-8333

Fedesova@gmail.com

Adnotacja. Omówiono zagadnienia integracji i różnicowania nauk karno-prawnych we współczesnych warunkach. Uzasadniono ich wpływ na kształtowanie struktury metodyki rozwiązywania przestępstw. Uważa się, że ważną rolę operacyjne i poszukiwawcze zabezpieczenie postępowania karnego odgrywa podczas przewycięzania sprzeciwu wobec dochodzenia oraz podczas organizacji bezpieczeństwa pracowników sądu i organów ścigania, osób udzielających pomocy, przyczyniających się do działań poszukiwawczych, osób zaangażowanych w postępowanie karne, członków ich rodzin i bliskich krewnych tych osób. Jest całkiem naturalne, że do pomyślnej realizacji tych problemów śledczy i jednostki operacyjne wykorzystują cały arsenał sił i środków działań poszukiwawczych. Należy zauważyć, że technika kryminalistyczna powinna odzwierciedlać cechy (specyfikę) uzyskiwania dowodów przy użyciu sił i środków operacyjnych i poszukiwawczych, w szczególności podczas prowadzenia niepisanych działań śledczych (poszukiwawczych). Pozwala to stwierdzić potrzebę włączenia go jako osobnego elementu do struktury metodyki rozwiązywania przestępstw.

Słowa kluczowe: procesy integracyjne, struktura metodyki rozwiązywania przestępstw, kryminalistyka, działalność operacyjno-poszukiwawcza.

INTEGRATION PROCESSES AND THEIR INFLUENCE ON FORMATION STRUCTURES OF CRIME INVESTIGATION METHODOLOGY

Valerii Pcholkin

Doctor of Law, Professor,

Professor at the Department of Criminal Procedure, Criminology and Expertology

Kharkiv National University of Internal Affairs (Kharkiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-3379-5036

Pcholkin@gmail.com

Olena Fedesova

Candidate of Law, Senior Researcher,

Chief Researcher at the Research Laboratories for Combating Crime

Kharkiv National University of Internal Affairs (Kharkiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-5577-8333

Fedesova@gmail.com

Abstract. The issues of integration and differentiation of criminal law sciences in modern conditions are considered. Their influence on the formation of the structure of the methodology of crime investigation is substantiated. It is determined that the operational and investigative support of criminal proceedings plays an important role in overcoming opposition to the investigation and in organizing the security of court and law enforcement officers, persons providing assistance, facilitating operational and investigative activities, persons involved in criminal proceedings, members their families and close relatives of these persons. It is quite natural that for the successful implementation of these issues, the investigative and operational units use the entire arsenal of forces and means of operational and investigative activities. It is emphasized that the forensic methodology should reflect the features (specifics) of obtaining evidence with the use of forces and means of operational and investigative activities, in particular during the covert investigative (search) actions. This allows us to conclude that it is necessary to include it as a separate element in the structure of the methodology of crime investigation.

Key words: integration processes, structure of methodology, crime investigation, forensic science, operative-search activity.

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Валерій Пчолкін

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології Харківського національного університету внутрішніх справ (Харків, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-3379-5036

Pcholkin@gmail.com

Олена Федосова

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,

головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ (Харків, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-5577-8333

Fedosova@gmail.com

Анотація. Розглянуто питання інтеграції та диференціації кримінально-правових наук в сучасних умовах. Обґрунтовано їх вплив на формування структури методики розслідування злочинів. Визначено, що важливу роль оперативно-розшукове забезпечення кримінального провадження відіграє в ході подолання протидії розслідуванню і під час організації безпеки працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які надають допомогу, сприяють оперативно-розшуковій діяльності, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб. Цілком природно, що для успішної реалізації цих питань слідчий та оперативні підрозділи застосовують весь арсенал сил та засобів оперативно-розшукової діяльності. Наголошено, що криміналістична методика повинна відображати особливості (специфіку) отримання доказів із застосуванням сил та засобів оперативно-розшукової діяльності, зокрема в ході проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Це дозволяє зробити висновок про необхідність його включення у якість окремого елемента до структури методики розслідування злочинів.

Ключові слова: інтеграційні процеси, структура методики, розслідування злочинів, криміналістика, оперативно-розшукова діяльність.

Вступ. Останнім часом у наукових дослідженнях приділяється значна увага проблемам інтеграції та диференціації кримінально-правових наук. Значним каталізатором цих процесів став КПК України 2012 року, який створив нову парадигму застосування матеріалів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесуальному доказуванні. До найбільш істотних новел прийнятого кодексу слід віднести розширення можливостей використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі та визначення нових підходів отримання та оцінки доказів у кримінальному провадженні (Criminal Procedure Code of Ukraine; Fedosova at all, 2013: 13–17).

Наукове обґрунтування і теоретичні дослідження проблем використання сил та засобів оперативно-розшукової діяльності в розкритті та розслідуванні злочинів через їх закритість проводилось по-різному (у більшості випадків – автономно) у традиційних рамках кримінально-правових, кримінально-процесуальних, криміналістичних та інших галузей знань. В юридичній літературі розповсюджено твердження, що криміналістику з іншими науками кримінально-правового циклу об'єднує спільний об'єкт дослідження, яким виступають два взаємно пов'язані види людської діяльності (негативна і позитивна) «злочинна діяльність – діяльність з виявлення, розслідування і попередження злочинів» (Danshyn, 2013: 118–121). Кожна з названих наук вивчає даний об'єкт під кутом зору завдань, покладених на неї, що з одного боку, їх об'єднує (інтегрує), а з іншого – диференціює. Таким чином, процеси інтеграції та диференціації кримінально-правових знань обумовлені, перш за все, спільним об'єктом дослідження, в якому кожна з наук має свій предмет дослідження (Danshyn, 2015: 150).

Тому кримінальний процес, криміналістика і теорія оперативно-розшукової діяльності є найбільш близькими з теоретичного і практичного погляду юридичними науками. Багато спільного і в історії їх розвитку, тактиці й методиці проведення слідчих (розшукових) й негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів.

Основна частина. Окремі аспекти інтеграції та диференціації кримінально-правових наук та історія їх розвитку розглядалися у наукових роботах фахівців з криміналістики, кримінального процесу та теорії оперативно-розшукової діяльності, серед яких такі відомі вчені, як Р.С. Белкін, А.І. Вінберг, В.Г. Гончаренко, Д.В. Гребельський, В.І. Громов, М.В. Даньшин, Е. О. Дідоренко, В.А. Журавель, О.В. Капліна, І.О. Клімов, О.Н. Колесніченко, В.П. Колмаков, А.Г. Лекарь, В.А. Лукашов, М.А. Погорецький, В.І. Попов, В.Д. Пчолкін, Б.Г. Разовський, Г.К. Синілов, М.В. Стацак, Р.Л. Степанюк, Б.М. Шавер, В.М. Шевчук, Б.В. Щур, І.М. Якімов та ін. Важливі загальнотеоретичні проблеми оперативно-розшукової діяльності фахівці у галузях криміналістичної та кримінально-правової теорії намагалися розкрити у відкритій літературі, що значно ускладнювало конкретний виклад сутності цих проблем, особливо якщо мова йшла про негласні сили, засоби

і методи протидії злочинності. Довгий час значна частина криміналістів вважали оперативно-розшукову діяльність та її теорію частиною криміналістики.

Мета публікації зумовлена необхідністю проведення аналізу наукових досліджень щодо інтеграційних процесів наук кримінально-правого циклу в сучасних умовах та визначити їх вплив на формування структури методики розслідування злочинів.

Результати. Своє становлення теорія оперативно-розшукової діяльності пройшла на теоретичній і практичній базі криміналістики. Про це свідчить її багатовікова історія. Ще у 20-х рр. минулого століття у серії теоретичних статей професора І. М. Якімова, що охоплювалися узагальнюючою назвою «Сучасне розшукове мистецтво», вперше говориться про наукові передумови «теорії розшукового мистецтва». На думку вченого, передумовами теорії розшукового мистецтва є: 1) наука кримінального права, саме та її галузь, яка називається криміналістикою (криміналістична техніка і криміналістична тактика); 2) знання сучасної злочинності та злочинного середовища; 3) особисті якості та властивості, необхідні для особи, яка бажає вивчити це мистецтво» (Administrative Bulletin, 1925).

До числа окремих криміналістичних теорій відноситься криміналістичне вчення про розшук. І.М. Якімов, В.І. Громов та інші автори у той час стверджували, що існують гласні й негласні форми застосування даних криміналістики, і що негласний розшук є частиною єдиної діяльності з розкриття й розслідування злочинів. Тому вони справедливо вважали, що прийоми і методи криміналістики повинні бути не тільки засобами розслідування, але й оперативно-розшукової діяльності.

І.М. Якімов велику увагу приділяв тактиці й методиці проведення оперативно-розшукової діяльності. Він стверджував, що розшук повинен здійснюватися як гласними, так і негласними засобами (Iakimov, 1924: 168). Аналогічно трактував розшук В.І. Громов, який вважав його не тільки складовою частиною дізнання, а й окремим самостійним актом цього дізнання, з притаманними йому особливими прийомами розслідування: негласним розшуком, стеженням і спостереженням (Gromov, 1929: 20–21).

У 1949 році А.І. Вінберг і Б.М. Шавер першими зробили спробу звизити поняття розшуку в криміналістиці. Вони віднесли до криміналістиці розгляд питань розшуку злочинця і викрадення цінностей (Shaver at all, 1949: 162), а М. В. Терзієв доповнив зміст розшуку в криміналістиці розшуком особи, яка зникла без вісті (Terziev, 1949: 182–184).

Початок фундаментальної теоретичної розробки питань розшуку в криміналістиці і слідчій практиці поклав В.І. Попов. На його думку, розшукова діяльність, що здійснюється з метою розкриття злочинів, має самостійний характер. Це комплекс оперативно-розшукових заходів, що вживаються до і після відкриття кримінального провадження. У широкому сенсі – це частина оперативно-розшукової діяльності, що здійснюється в допомогу слідству. В.І. Попов ставив знак рівності між поняттями розшукової та оперативно-розшукової діяльності, вважаючи, що розшук природно переплітається зі слідчими діями, але не дублює їх, здійснюється із застосуванням спеціальних розшукових прийомів оперативними працівниками органів дізнання (Popov, 1967).

Як справедливо зазначив щодо такої точки зору Р.С. Белкін, викладені положення носять не тільки практичний, але і теоретичний характер. Разом з положеннями, висунутими І.М. Якімовим, В.І. Громовим, А.І. Вінбергом, Б.М. Шавером, М.В. Терзієвим, дані положення склали основу майбутнього криміналістичного вчення про розшук, розробці якого В.І. Попов присвятив ряд своїх робіт, і в тому числі докторську дисертацію (Popov, 1967: 205).

У дослідженнях наступних поколінь криміналістів також розроблялися окремі питання, спрямовані на вдосконалення тактико-методологічної основи оперативно-розшукової діяльності як негласної частини криміналістики. Зокрема, Р.С. Белкін стверджував, що кримінально-процесуальна та оперативно-розшукова діяльність базуються на загальній науковій основі і саме цією основою служить криміналістика (Belkin, 1997: 203–214). Тому, В.П. Колмаков і О.Н. Колесніченко, визначаючи предмет слідчої тактики, відносять до нього, зокрема, прийоми і методи проведення не тільки слідчих дій, але й оперативно-розшукових заходів (Kolmakov, 1969; Kolesnichenko, 1967).

У наступних роботах інших відомих криміналістів так чи інакше досліджувалися теоретичні проблеми оперативно-розшукової діяльності. Наприклад, А.І. Вінберг, розглядаючи оперативно-розшукову діяльність у межах предмета криміналістики, не тільки розкрив її щільний зв'язок із тактикою і методикою розслідування, але й показав самостійність цих двох напрямів боротьби зі злочинністю. Надалі він підкреслював, що в оперативно-розшуковій роботі деякі криміналістичні та спеціальні оперативні засоби і методи застосовуються для непроцесуальних дій з метою попередження злочинів, виявлення фактичних даних, що можуть у процесі досудового слідства бути використані як докази, сприяти встановленню і розшуку злочинця. Підкреслювалося взаємне збагачення тактики і методики розслідування злочинів і оперативно-розшукової роботи (Vinberg, 1959: 264).

Численні дослідження вчених послужили основою для диференціації наукових знань, а також серйозним обґрунтуванням необхідності визначення свого предмета і виділення теорії оперативно-розшукової діяльності у самостійну наукову галузь (Fedosova at all, 2013: 13–17).

У результаті проведених у різних наукових колективах досліджень отримали фундаментальну розробку чимало важливих і принципових питань цієї галузі знань. На науковій основі були розроблені та запропоновані визначення об'єкта, предмета, методів і форм оперативно-розшукової діяльності, сформульовані найважливіші вихідні положення оперативної роботи, основи загальної та спеціальної методики і тактики виявлення, попередження і розкриття злочинів, а також інших напрямів цієї діяльності.

У 1975 році Г.К. Синіловим була видана перша монографія, присвячена дослідженню предмета, методів і системи теорії оперативно-розшукової діяльності (Sinilov, 1975), що цілком можна вважати датою народження самостійної галузі юридичної науки. Такий висновок одержав визнання і підтвердження видатного криміналіста, професора Р.С. Белкіна.

У наступному десятиріччі теорія оперативно-розшукової діяльності активно розвивалася як єдина самостійна наука. У цей період відбувалося активне узагальнення емпіричного матеріалу в багатьох докторських, кандидатських дисертаціях і монографіях.

У 90-ті роки минулого сторіччя, з розробкою і прийняттям серії законів, що регламентують легітимність оперативно-розшукової функції у боротьбі зі злочинністю, її становище як самостійної галузі знань зміцнилося (About operative-search activity, 1992). Ця специфічна сфера діяльності правоохоронних органів отримала державно-правовий статус. Для всіх науковців і практиків, які займаються дослідженням теорії оперативно-розшукової діяльності, вже безперечним став той факт, що вона являє собою окрему галузь наукового знання. За визначенням І.О. Клімова і Г.К. Синілова, теорія оперативно-розшукової діяльності – це наука, що досліджує закономірності механізму вчинення злочинів і протидії кримінального середовища, виникнення інформації про злочин і його учасників, збирання, оцінки та використання фактичних даних про них, яка розробляє правові, організаційні, методичні й тактичні основи з ефективного застосування оперативно-розшукових сил, засобів і методів у боротьбі зі злочинністю (Klimov, 2001: 35).

Подальші наукові розробки вчених підтвердили, що ця діяльність обумовлена потребами боротьби зі злочинністю і є системою пошукових, розвідувальних (контррозвідувальних) заходів, які здійснюються відповідно до вимог законів і підзаконних нормативно-правових актів, з метою своєчасного запобігання, виявлення, швидкого і повного розкриття і розслідування злочинів і пошуку осіб, які їх вчинили, а також осіб, які ухиляються від слідства, суду та виконання вироку. Це свідчить про те, що оперативно-розшукова діяльність, як кримінальний процес та криміналістика, знаходить широке застосування у вирішенні завдань кримінального судочинства і забезпечує реалізацію кримінально-процесуальних норм (Kaplina, 2009: 43–46; Shvets, 2011: 17–19).

На сучасному етапі простежуються тенденції подальшої інтеграції наук кримінально-правового циклу. Ці процеси пов'язані з реформуванням кримінального процесуального законодавства України, зокрема, шляхом надання процесуального статусу матеріалам оперативно-розшукової діяльності. Наведена у Кримінальному процесуальному кодексі України класифікація негласних слідчих (розшукових) дій закріпила процесуальний статус вже апробованих практикою оперативно-розшукових заходів, систематизувала і класифікувала їх залежно від юридичної природи, законодавчих приписів, повноважень, функцій і меж застосування у протидії злочинності.

Визнання теорії оперативно-розшукової діяльності самостійною наукою дозволило включити її до числа наук кримінально-правового циклу, дані яких використовуються при розкритті та розслідуванні злочинів (Pcholkin, 2011: 120).

Інтеграційні процеси свідчать, що останнім часом наукове обґрунтування і теоретичні дослідження проблем використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності в кримінальному судочинстві проводиться в рамках різних галузей знань, зокрема, і щодо функціонального призначення ОРД у кримінальному процесі. Як справедливо зазначає М.А. Погорецький, «гносеологічна сутність ОРД і кримінального процесу полягає в тому, що вони спрямовані на пізнання злочину через його сліди, що є його результатом, процес пізнання яких здійснюється за загальними законами гносеології через універсальні методи пізнання, застосування яких у кожному з цих видів діяльності має свою специфіку. ОРД є одним із засобів кримінально-процесуального пізнання, що розширює пізнавальні можливості останнього» (Pohoretskyi, 2007: 270).

Слід зазначити, що сьогодні кримінальний процес, криміналістика і теорія оперативно-розшукової діяльності становляться найбільш близькими з теоретичного і практичного погляду юридичними науками. Багато спільного і в історії їх розвитку, тактиці й методиці проведення слідчих (розшукових) й негласних слідчих (розшукових) дій, а також оперативно-розшукових та оперативно-технічних заходів.

Як справедливо зазначає М.В. Даньшин, «криміналістика, у свою чергу, виступає теоретичним фундаментом для формування положень і рекомендацій теорії оперативно-розшукової діяльності. Ці науки співвідносяться як однотипні за суттю реалізації соціального функціонального навантаження. Теорія ОРД, маючи спільний з криміналістикою об'єкт, до того ж має спільний предмет дослідження. Його основу складають дві групи закономірностей: 1) закономірності механізму вчинення злочинів та їх відображення у навколишньому середовищі; 2) закономірності, що проявляються в діяльності з виявлення, розслідування і попередження злочинів. Уявляється, що це знайшло нормативне підтвердження у Кримінальному процесуальному кодексі України, де для визначення способів отримання доказів використовуються терміни «слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії» (Danshyn, 2015: 149).

Близькість теорії оперативно-розшукової діяльності до криміналістичної науки і кримінального процесу обумовлена не тільки єдністю об'єкта і предмета їх дослідження, чимало спільного поєднує їх і в методології. Це свідчить про те, що процеси диференціації та інтеграції теоретичних знань у рамках різних наук відбуваються паралельно. На кожному етапі такого процесу визначається предмет даної науки, висвітлюється зміст, функції та цілі кожної галузі наукового знання. Така закономірність характерна також і для системи наук кримінально-правового циклу, зокрема, для методики розслідування злочинів, як самостійної частини криміналістики (Fedosova et al., 2013: 13–17).

Криміналістична методика є важливим і невід'ємним інструментом діяльності органів досудового розслідування, оскільки вона розробляє найбільш раціональні й оптимальні способи розслідування окремих видів кримінальних правопорушень. Для того, щоб вона в повній мірі виконувала покладене перед нею завдання, її структура, в умовах інтеграції кримінально-правових наук, повинна бути логічною й відповідати основним методологічним засадам. У зв'язку із цим питання стосовно структури методики розслідування окремих груп (видів) злочинів вважаємо важливим і актуальним.

Слід зазначити, що загальні положення змісту і структури криміналістичної методики, неодноразово були предметом дослідження вчених-криміналістів. Однак, незважаючи на низку важливих напрацювань в окресленій царині, чимало питань потребують додаткового дослідження. У змісті структури неоднозначно трактуються питання оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження, взаємодії під час організації та проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також розшукової роботи слідчого. Тому вважаємо вкрай важливим розкрити сутність оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження і показати його роль у розслідуванні злочинів в сучасних умовах. Методологічною основою для виконання поставленого завдання слід вважати сучасні наукові дослідження відомих вчених криміналістів та фахівців у галузі теорії оперативно-розшукової діяльності.

У сучасній юридичній літературі звертається увага на наявність оперативно-розшукового аспекту в структурі методики розслідування злочинів, який проявляється в питаннях взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час проведення організаційних і оперативно-розшукових заходів, а також під час забезпечення координації дій правоохоронних органів.

У цьому контексті В.Ю. Шепітько наводить структуру окремої криміналістичної методики у вигляді: криміналістичної характеристики злочинів; криміналістичних питань відкриття кримінального провадження; типових слідчих ситуацій на стадії розкриття злочину, етапах його розслідування; слідчих версій, обставин, що підлягають встановленню; організації та планування розслідування; початкових слідчих дій, організаційних і *оперативно-розшукових заходів*; тактичних особливостей проведення окремих слідчих дій і їх комплексів; забезпечення координації дій правоохоронних органів під час розслідування та взаємодії з іншими державними органами й громадськими об'єднаннями; криміналістичних профілактичних заходів (Shepitko, 2001: 186–187).

Такої точки зору дотримується А.П. Шеремет, який зазначає, що окрема методика включає в себе: криміналістичну характеристику даного виду злочинів; обставини, які необхідно встановити; особливості відкриття кримінального провадження; першочергові слідчі дії й оперативно-розшукові заходи; типові слідчі ситуації, типові версії та планування; тактику провадження окремих слідчих дій; профілактичні слідчі дії (Sheremet, 2009: 335).

Б.В. Щур до структури криміналістичної методики відносить комплекси слідчих (розшукових) дій і оперативно-розшукових заходів не тільки на початковому етапі розслідування злочинів, а й відповідні їм комплекси слідчих дій і оперативно-розшукових заходів наступного етапу розслідування (Shchur, 2010: 140).

У подальших наукових дослідженнях стала звертатись увага не тільки на тактику проведення початкових слідчих дій і *суттєвих оперативно-розшукових заходів*, а і на необхідність подолання протидії розслідуванню. Такої точки зору дотримується В.О. Малярова, яка до структури методики розслідування злочинів відносить такі елементи: розгорнута криміналістична характеристика злочинів; опис типових слідчих ситуацій і формування залежно від цих ситуацій типових програм розслідування на початковому і наступному етапах розслідування; виклад тактики проведення початкових слідчих дій і *суттєвих оперативно-розшукових заходів*; особливості виявлення ознак злочинів, організації взаємодії, планування розслідування, профілактичної діяльності слідчого, а також подолання протидії розслідуванню тощо (Maliarova, 2013: 381).

Слід погодитись із думкою Р.Л. Степанюка, який стверджує, що «нині вимогою часу є те, що невід'ємною складовою окремих криміналістичних методик мають стати рекомендації щодо особливостей *тактики негласних слідчих (розшукових) дій*. Як відомо, ці питання упродовж багатьох років розроблялися в науці оперативно-розшукової діяльності. Сьогодні необхідно, по-перше, відповідні знання інтегрувати у криміналістику, а по-друге, надалі розвивати основні положення. Зараз вже важко уявити методику розслідування складних категорій злочинів, наприклад корупційних, без висвітлення специфіки проведення негласних слідчих (розшукових) дій і тактичних операцій, до складу яких вони входять» (Stepaniuk, 2016: 242). Таку позицію займають й інші науковці. Наприклад, В.Г. Гончаренко до структури методики розслідування включає ряд елементів, що пов'язані з оперативно-розшуковою діяльністю, зокрема *особливості виявлення того чи іншого виду злочину та взаємодії слідчого з органами, які проводять оперативно-розшукові дії* (Varfolomeieva at all, 2018: 367).

У сучасних умовах висловлюється твердження, що до структури розслідування злочинів необхідно включити такі елементи, як: особливості виявлення ознак кримінального правопорушення й початку кримінального провадження, а також особливості тактики провадження окремих слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій і забезпечувальних заходів. Таку позицію займає В.М. Шевчук (Shevchuk, 2020: 361-362).

Отже, аналіз наведених вище точок зору вказує, що окремі науковці до структури криміналістичної методики відносять: особливості виявлення злочинів, питання взаємодії слідчого з органами, які проводять оперативно-розшукові заходи, тактику проведення негласних слідчих (розшукових) дій, організацію подолання протидії розслідуванню та інші елементи, які відносяться до оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження (Rudyk, 2006; Sokurenko at all, 2010).

На наш погляд, такий підхід є інноваційним, становить певний науковий і практичний інтерес, має право на існування, але потребує детального аналізу, наукового обґрунтування і перевірки його ефективності на практиці.

Отже, процеси інтеграції й диференціації кримінально-правових наук свідчать, що подальший розвиток методики виявлення та розслідування злочинів пов'язан із застосуванням нових підходів у використанні сил та засобів оперативно-розшукової діяльності при розслідуванні злочинів. Підтримуючи цю позицію, маємо надати цьому додаткове пояснення.

Науковцями оперативно-розшукове забезпечення кримінального судочинства розглядається як комплекс правових та організаційно-тактичних заходів, які обумовлюють взаємозв'язок і взаємовплив слідчого і оперативно-розшукових підрозділів правоохоронних органів з метою всебічного, повного і об'єктивного дослідження обставин кримінального провадження (Pcholkin, 2012: 133–141).

Важливо зазначити, що останнім часом у наукових дослідженнях та спеціальній юридичній літературі більше уваги стало приділятися питанням оперативно-розшукового забезпечення кримінального судочинства.

Поділяючи зміст цих поглядів, представляється доцільним визначити місце і роль оперативно-розшукового забезпечення у структурі методики розслідування злочинів. Вважаємо, що роль оперативно-розшукового забезпечення кримінального судочинства обумовлена необхідністю застосування сил та засобів ОРД в ході проведення оперативно-розшукових заходів і негласних слідчих (розшукових) дій, які спрямовані на створення оптимальних умов для: здійснення повного і об'єктивного процесу доказування; подолання або нейтралізації протидії розслідуванню; виконання функції захисту (безпеки) учасників кримінального процесу; гарантування реалізації принципу невідворотності відповідальності винних за скоєне.

Слід зазначити, що оперативно-розшукове забезпечення доказування за окремими видами латентних злочинів починається на ранніх стадіях виявлення їх ознак і осіб, які готують їх вчинення. Воно реалізується шляхом здійснення комплексу оперативно-розшукових заходів ще в межах оперативно-розшукових справ у відповідності до вимог ст. 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», тобто в ході виявлення і документування матеріальних слідів, носіїв інформації на яких залишились сліди злочину. Документування за своїм цільовим призначенням і змістом вирішує завдання, що збігаються з інститутом кримінального процесуального доказування. Воно створює оптимальні умови для подальшого процесу доказування після прийняття рішення щодо відкриття кримінального провадження. Від повноти та достовірності документування багато в чому залежить і ефективність кримінального процесуального доказування. Саме з цього починається етап оперативно-розшукового забезпечення процесуального доказування у кримінальних провадженнях.

Особливу увагу необхідно звернути на те, що для отримання доказів та нейтралізації протидії кримінального середовища на стадії досудового розслідування і судового розгляду слідчі та оперативні працівники мають право використовувати передбачені главою 21 КПК України «негласні слідчі (розшукові) дії».

На стадії кримінального провадження законодавством дозволено застосовувати і агентурний метод отримання інформації. Стаття 275 КПК України «Використання конфіденційного співробітництва» передбачає можливість використання інформації, яка отримана внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, а також залучення цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Крім того, стаття 272 КПК України «Виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації» передбачає, що під час досудового розслідування тяжких або особливо тяжких злочинів можуть бути отримані відомості, речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, особою, яка відповідно до закону виконує спеціальне завдання, беручи участь у організованій групі чи злочинній організації, або учасником вказаної групи чи організації, який на конфіденційній основі співпрацює з органами досудового розслідування.

Слід зазначити, що важливу роль оперативно-розшукове забезпечення кримінального провадження відіграє в ході подолання протидії розслідуванню і під час організації безпеки працівників суду і правоохоронних органів, осіб, які надають допомогу, сприяють оперативно-розшуковій діяльності, осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб. Цілком природно, що для успішної реалізації цих питань слідчий та оперативні підрозділи застосовують весь арсенал сил та засобів оперативно-розшукової діяльності.

Висновки. Необхідним вважаємо зазначити, що в юридичній літературі вже багато років використовується сталий термін теорії оперативно-розшукової діяльності – «оперативно-розшукове забезпечення», який може бути запозичений для застосування й іншими науками кримінально-правового циклу. Його апробація вже знайшла своє відображення у багатьох наукових роботах з теорії оперативно-розшукової діяльності та криміналістики.

Враховуючи вище викладене, зазначимо, що криміналістична методика повинна відображати особливості (специфіку) отримання доказів із застосуванням сил та засобів оперативно-розшукової діяльності, зокрема в ході проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Це дозволяє зробити висновок про необхідність його включення як окремого елементу до структури методики розслідування злочинів.

Звичайно, що перелік основних перспективних напрямів формування структури окремих методик розслідування злочинів не є вичерпним. Він може уточнюватися та доповнюватися залежно від змін у кримінальному законодавстві України, а також процесуальної регламентації слідчої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Административный вестник. НКВД РФ. Москва, 1925. № 3, 4, 5.
2. Белкин Р.С. Курс криминалистики. В 3 т. Т. 2 : Частные криминалистические теории. Москва : Юристъ, 1997. 464 с.
3. Громов В.И. Дознание и предварительное следствие. Теория и техника расследования преступлений. Москва, 1929.
4. Даньшин М.В. До питання про об'єкти пізнання у криміналістиці. *Наук. вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. Випуск 21. Частина II. Том 3. 2013. С. 118–121.
5. Даньшин М.В. Злочинна діяльність як об'єкт пізнання у криміналістиці та інтегративний фактор її розвитку. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна* № 1151. Серія «ПРАВО». Випуск № 19, 2015. С. 148–153.
6. Капліна О.В. Проблеми реформування кримінального судочинства України. *Досудове розслідування: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення* : наук.-практ. семінар (23 жовт. 2009 р.). Харків : Ін-т підготовки юрид. кадрів для СБУ НЮАУ ім. Ярослава Мудрого; Оберіг, 2009. С. 43–46.
7. Климов И.А. Методология развития теории и совершенствования практики ОРД в условиях современного российского общества. Актуальные вопросы теории и практики оперативно розыскной деятельности: тр. Акад. упр. МВД России. 2001. С. 31–43.
8. Колесниченко А.Н. Научные и правовые основы расследования отдельных видов преступлений : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 1967. 30 с.
9. Колмаков В.П. Следственный осмотр. Москва : Юрид. лит. 1969. 196 с.
10. Криминалистика : учебник / Под ред. А.И. Винберга. Москва : Госюриздат, 1959. 512 с.
11. Криминалистика. Криминалистическая тактика и методика расследования преступлений: учебник для студентов юрид. вузов и ф-тов / под ред. проф. В.Ю. Шепитько. Харків : ООО «Одиссей», 2001. 528 с.
12. Криміналістика. Академічний курс : підручник / Т.В. Варфоломєєва та ін. 2-ге вид., стереотип. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 504 с.
13. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI.
14. Малярова В.О. Теоретичні основи формування методики розслідування злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків. *Науковий вісник ЛДУВС* № 4, 2013. С. 377–382.
15. Погорецький М.А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі : монографія. Харків : Арсіс, ЛТД, 2007. 576 с.
16. Попов В.И. Розыскная деятельность в системе уголовного процесса и криминалистики. Алма-Ата, 1967. Т. 8. Сер. юридическая. Вып. 8. Розыск в широком смысле.
17. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992. № 2135-XII.
18. Пчолкін В.Д. Оперативно-розшукове забезпечення кримінального судочинства. *Вісник ХНУВС*. № 1(56), 2012. С. 133–141.
19. Пчолкін В.Д. Розвиток теорії оперативно-розшукової діяльності за роки незалежності в Україні. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. Незалежній Україні – 20 років. № 2(53), 2011. С. 119–120.
20. Рудик В.М. Оперативно-розшукове забезпечення кримінального судочинства у справах про корисливо-насильницькі злочини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. 21.07.04 – оперативно-розшукова діяльність. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2006. 20 с.
21. Синилов Г.К. Правовые, информационные и тактические основы ОРД советской милиции : монография. Москва : ВНИИ МВД СССР, 1975. 320 с.
22. Сокурченко В.В., Чернявський С.С. Проблеми оперативно-розшукового забезпечення досудового розслідування у справах про фінансове шахрайство. *Науковий вісник ХНУВС*. 2010. № 1. Ч. 2. С. 246–255.
23. Степанок Р.Л. Проблеми розвитку криміналістичної методики в умовах реформування кримінальної юстиції України. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2016. № 1(12). С. 236–245.
24. Терзиев М.В. Настольная книга следователя. Москва, 1949.
25. Федосова О.В. Пчолкін В.Д. Историчні та теоретико-методологічні аспекти інтеграції та диференціації кримінально-правових наук. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна* № 1082 Серія «Право» Харків, 2013. С. 13–17.
26. Шавер Б.М. Винберг А. И. Криминалистика. Москва, 1949. 198 с.
27. Швець В.Д. Кримінально-процесуальне законодавство України: концепція і парадигми сучасності. *Теорія та практика кримінального судочинства*: матеріали міжнародн. наук.-практ. конф. (Харк. 20-21 травня. 2011 р. / МВС України ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2011. С. 17–19.
28. Шевчук В.М. Сучасні наукові концепції формування типової структури окремої криміналістичної методики. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 4. 2020. С. 359–365.
29. Шеремет А.П. Криміналістика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
30. Щур Б.В. Теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик : монографія. Харків : Харків юридичний, 2010. 320 с.
31. Якимов И.Н. Руководство по уголовной технике и тактике: Нов. изд., перепеч. с изд., 1924. Москва : ЛексЭСТ, 2003. 496 с.

References:

1. Administrativnyi vestnik [Administrative Bulletin]. NKVD RF. M., 1925. № 3, 4, 5. [in Russian].
2. Belkin R.S. (1997). Kurs kriminalistiki [Forensics course]. V 3 t. T. 2: Chastnye kriminalisticheskie teorii. M.: Iurist. 464 p. [in Russian].

3. Gromov V.I. (1929). Doznanie i predvaritelnoe sledstvie [Inquiry and preliminary investigation]. *Teoriia i tekhnika rassledovaniia prestuplenii*. M. [in Russian].
4. Danshyn M.V. (2013). Do pytannia pro obiekty piznannia u kryminalistytsi [On the question of objects of knowledge in criminology]. *Nauk. visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Serii Pravo. Vypusk 21. Chastyna II. Tom 3. pp. 118–121. [in Ukrainian].
5. Danshyn M.V. (2015). Zlochynna diialnist yak ob'ekt piznannia u kryminalistytsi ta intehratyvnyi faktor yii rozvytku [Criminal activity as an object of knowledge in criminology and an integrative factor of its development]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina*. № 1151. Serii «PRAVO». Vypusk № 19. pp. 148–153. [in Ukrainian].
6. Kaplina O.V. (2009). Problemy reformuvannia kryminalnoho sudochynstva Ukrainy [Problems of reforming the criminal justice system of Ukraine]. *Dosudove rozsliduvannia: aktualni problemy ta shliakhy yikh vyrishennia : nauk.-prakt. seminar (23 zhovt. 2009 r.)*. Kh. : In-t pidhotovky yuryd. kadriv dlia SBU NIuAU im. Yaroslava Mudroho; Oberih. pp. 43–46. [in Ukrainian].
7. Klimov I.A. (2001). Metodologiiia razvitiia teorii i sovershenstvovaniia praktiki ORD v usloviiakh sovremennoho rossiiskogo obshchestva [Методология развития теории и совершенствования практики ОРД в условиях современного российского общества]. *Aktualnye voprosy teorii i praktiki operativno rozysknoi deiatelnosti*: tr. Akad. upr. MVD Rossii. pp. 31–43. [in Russian]
8. Kolesnichenko A.N. (1967). Nauchnye i pravovye osnovy rassledovaniia otdelnykh vidov prestuplenii [Scientific and legal basis for the investigation of certain types of crimes]: avtoref. dis. ... d-ra iurid. nauk. Kh. 30 p. [in Russian].
9. Kolmakov V.P. (1969). Sledstvennyi osmotr [Следственный осмотр]. M.: Iurid. lit. 196 p. [in Russian].
10. Vinberg A.I. (1959). Kriminalistika [Следственный осмотр]: uchebnik.. M.: Gosizdat. 512 p. [in Russian].
11. Shepitko V.Iu. (2001) Kriminalistika. Kriminalisticheskaia taktika i metodika rassledovaniia prestuplenii [Forensic science. Forensic tactics and methods of crime investigation]: uchebnik dlia studentov iurid. vuzov i f-tov. Kh.: OOO "Odisei". 528 p. [in Russian].
12. Varfolomeieva T.V. ta in. (2018). Kryminalistyka [Forensics]. Akademichnyi kurs : pidruchnyk, 2-he vyd., stereotyp. Kyiv : Yurinkom Inter. 504 p. [in Ukrainian].
13. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine] vid 13 kvitnia 2012 roku № 4651-VI. [in Ukrainian].
14. Maliarova V.O. (2013). Teoretychni osnovy formuvannia metodyky rozsliduvannia zlochniv proty moralnosti u sferi statevykh stosunkiv [Theoretical bases of formation of a technique of investigation of crimes against morality in the field of sexual relations]. *Naukovyi visnyk LDUVS*. № 4. pp. 377–382. [in Ukrainian].
15. Pohoretskyi M.A. (2007). Funktsionalne pryznachennia operatyvno-rozshukovoi diialnosti u kryminalnomu protsesi [Functional purpose of operational and investigative activities in criminal proceedings]: Monohrafiia. Kh.: Arsis, LTD. 576 p. [in Ukrainian].
16. Popov V.I. (1967). Rozysknaia deiatelnost v sisteme ugovnogo protcessa i kriminalistiki [Investigative activity in the system of criminal procedure and forensic science]: Uchenye trudy KazGU. Alma-Ata. T. 8. Ser. iuridicheskaiia. Vyp. 8. Rozysk v shirokom smysle. [in Russian].
17. Pro operatyvno-rozshukovu diialnist [About operative-search activity]: Zakon Ukrainy vid 18.02.1992 № 2135–XII. [in Ukrainian].
18. Pcholkin V.D. (2012). Operatyvno-rozshukove zabezpechennia kryminalnoho sudochynstva [Operational and investigative support of criminal proceedings]. *Visnyk KhNUVS*. № 1 (56). pp. 133-141. [in Ukrainian].
19. Pcholkin V.D. (2011). Rozvytok teorii operatyvno-rozshukovoi diialnosti za roky nezalezhnosti v Ukraini [Development of the theory of operative-search activity during the years of independence in Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Nezalezhnii Ukraini – 20 rokiv*. № 2 (53). pp. 119–120. [in Ukrainian].
20. Rudyk V.M. (2006). Operatyvno-rozshukove zabezpechennia kryminalnoho sudochynstva u spravakh pro koryslyvo-nasylnytski zlochny [Оперативно-розшукове забезпечення кримінального судочинства у справах про корисливо-насильницькі злочини]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. 21.07.04 – operatyvno-rozshukova diialnist. Dnipropetrovsk: DDUVS. 20 p. [in Ukrainian].
21. Sinilov G.K. (1975). Pravovye, informatcionnye i takticheskie osnovy ORD sovetskoi militcii [Legal, informational and tactical bases of the ORD of the Soviet militia]: monografiia. M. : VNII MVD SSSR. 320 p. [in Russian].
22. Sokurenko V.V., Cherniavskiy S.S. (2010). Problemy operatyvno-rozshukovoho zabezpechennia dosudovoho rozsliduvannia u spravakh pro finansove shakhraistvo [Problems of operational and investigative support of pre-trial investigation in cases of financial fraud]. *Naukovyi visnyk KNUVS*. № 1, ch. 2. pp. 246–255. [in Ukrainian].
23. Stepaniuk R.L. (2016). Problemy rozvytku kryminalistychnoi metodyky v umovakh reformuvannia kryminalnoi yustytsii Ukrainy [Problems of development of forensic methodology in the conditions of reforming criminal justice of Ukraine]. *Visnyk Kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy*. № 1 (12). pp. 236-245. [in Ukrainian].
24. Terziev M.V. (1949). Nastolnaia kniga sledovatel'ia [Investigator's Handbook]. M. [in Russian].
25. Fedosova O.V. Pcholkin V.D. (2013). Istorychni ta teoretyko-metodolohichni aspekty intehratsii ta dyferentsiatsii kryminalno-pravovykh nauk [Historical and theoretical-methodological aspects of integration and differentiation of criminal law sciences]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina*. № 1082 Serii «Pravo» Kh. pp. 13–17. [in Ukrainian].
26. Shaver B.M., Vynberh A. Y. (1949). Kriminalistika [Forensic science]. M. 198 p. [in Russian].
27. Shvets V.D. (2011). Kryminalno-protsesualne zakonodavstvo Ukrainy: kontseptsiiia i paradyhmy suchasnosti [Criminal procedure legislation of Ukraine: the concept and paradigms of modernity]. *Teoriia ta praktyka kryminalnoho sudochynstva*:

- materiały międzynarod. nauk.-prakt. konf. (Khark. 20-21 travnia. 2011 r. / MVS Ukrainy ; Khark. nats. un-t vnutr. sprav; Kh.: KhNUVS. pp. 17-19. [in Ukrainian].
28. Shevchuk V.M. (2020). Suchasni naukovі kontseptsii formuvannia tipovoi struktury okremoi kryminalistychnoi metodyky [Modern scientific concepts of forming a typical structure of a separate forensic methodology]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 4. pp. 359–365. [in Ukrainian].
  29. Sheremet A.P. (2009). Kryminalistyka [Criminalistics]: navch. posib. dla stud. vyshch. navch. zakl. 2-he vyd. K.: Tsentru uchbovoi literatury. 472 p. [in Ukrainian].
  30. Shchur B.V. (2010). Teoretychni osnovy formuvannia ta zastosuvannia kryminalistychnykh metodyk [Theoretical bases of formation and application of forensic methods]: monohrafiia. Kh.: Kharkiv yurydychnyi. 320 p. [in Ukrainian].
  31. Iakimov I.N. (1924). Rukovodstvo po ugovovnoi tekhnike i taktike [Criminal Technique and Tactics Guide]: Nov. izd., perepech. s izd., M.: LeksEST. 496 p [in Russian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.3.40>

GWARANCJE PROCESOWE DZIAŁALNOŚCI SĘDZIEGO WYŻSZEGO SĄDU ANTYKORUPCYJNEGO W POSTĘPOWANIU KARNYM

Oleksandr Savytskyi

student Katedry Postępowania Karnego

Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-5632-1338

Savytskyi@gmail.com

Adnotacja. Artykuł dotyczy rozpatrzenia istoty gwarancji procesowych działalności sędziego Wyższego Sądu Antykorupcyjnego (dalej – WSA). Z punktu widzenia podejścia systemowego sformułowano definicję gwarancji karno-procesowej działalności sędziego, w tym sędziego WSA, jako jedności elementów: prawa i obowiązki sędziego, sędziego śledczego WSA; karna forma postępowania karnego; zasady przeprowadzania sądowego rozpatrzenia postępowania karnego; instytucja wyłączenia i samowylączenia sędziego; instytucja środków przymusu karnego; odpowiedzialność prawna sędziego WSA. Niektóre z nich są kompleksowo scharakteryzowane. Wyjaśniono, że forma postępowania karnego jako gwarancja działania sędziego w postępowaniu karnym obejmuje: ogólną procedurę sądową dla wszystkich sędziów, przewidzianą w ustawie Ukrainy „O sądownictwie i statusie sędziów” oraz Kodeksie Postępowania Karnego Ukrainy; procedura podejmowania konkretnych decyzji procesowych na etapach sądowych; procedura wydawania i odwoływania decyzji do wykonania. Ustalono, że system zasad jako gwarancja sprawiedliwego wymiaru sprawiedliwości w postępowaniach karnych dotyczących przestępstw korupcyjnych, obejmuje zasady praworządności, legalności, równości wobec prawa i sądu, dostępu do sprawiedliwości i obowiązkowości orzeczeń sądowych, kontrydiktoryjności stron i swobody w przedstawianiu sądowi swoich dowodów oraz w udowodnieniu przed sądem ich przekonywalności, bezpośredniości badania zeznań, rzeczy i dokumentów, rozgłosu i otwartości postępowania sądowego oraz pełnego utrwalenia rozprawy i czynności procesowych za pomocą środków technicznych, mowy, którą prowadzone jest postępowanie karne, ustności postępowania sądowe itp. Szczególną uwagę skupia się na postępowaniu karnym ustanawiającym prawo do odwołania się od podjętych decyzji sądowych. Instytucja środków przymusu procesowego jest oznaczona jako gwarancja działalności sędziego w postępowaniu karnym, która polega na tym, że środki zabezpieczenia postępowania karnego (w szczególności wezwanie sądowe uczestników postępowania karnego, doprowadzenie, nałożenie kary pieniężnej itp.) są sposobami przymusowego wpływu na uczestników postępowania karnego w celu pełnego, obiektywnego, bezstronnego przeprowadzenia postępowania sądowego, a także ustalenia obiektywnej prawdy w postępowaniu karnym podczas wykonywania wymiaru sprawiedliwości. Ujawniono znaczenie proceduralne instytucji wyłączenia i samowylączenia jako gwarancji niezawisłości sędziów w rozpatrywaniu przez oskarżonych postępowań karnych.

Słowa kluczowe: gwarancja, sędzia, Najwyższy Sąd Antykorupcyjny, forma procesowa, zasady, proces karny, środki przymusu procesowego, instytucja wyłączenia i samowylączenia.

PROCEDURAL GUARANTEES OF THE ACTIVITY OF A JUDGE OF THE HIGHER ANTI-CORRUPTION COURT IN CRIMINAL PROCEEDINGS

Oleksandr Savytskyi

Applicant at the Department of Criminal Procedure

National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-5632-1338

Savytskyi@gmail.com

Abstract. The article is devoted to the consideration of the essence of procedural guarantees of the activity of a judge of the Higher Anti-Corruption Court. From the standpoint of a systematic approach, the definition of the criminal-